

हिमसंस्कृतवार्ताः

दैनिक ई-संस्कृतवार्तापत्रम्

himsanskritvartah
e-Sanskritnewspaper

नवा प्रेरणा नवोत्साहः

हिमाचलप्रदेशस्य संस्कृतशिक्षकाणां नूतनः प्रकल्पः

1

01.02.2024 गुरुवासरः वि.सं. २०८० माघकृष्ण सप्तमी माघ १७ प्रविष्टांशः

Website- www.himsanskritam.com Email-himsanskrit@gmail.com

■ पृष्ठ-4 ■ वर्ष-3 ■ अङ्क-99

नाबार्ड ऋणगोष्ठी-
प्राथमिकताक्षेत्राणां
विकासः ३४,४९०
कोटिरूप्यकेण भविष्यति,
ऋणसंभाव्ययोजना सज्जा

धर्मशाला- संस्कृतं
माध्यमभाषा कर्तुं
सन्नद्धा कांगड़ायाः
संस्कृतशिक्षकाः

शिक्षया
कर्मसु
कौशलम्

प्रमुखाः वार्ताः

कठुआ-उद्यमपुररेलवे
स्थानकयोः वन्देभारत-
एक्सप्रेसरेलयानां दैनिकं
नियमितञ्च स्थगनम्

रेलमन्त्रालयेन जम्मू-संभागस्य कठुआ-
उद्यमपुररेलवे स्थानकयोः वन्देभारत-
एक्सप्रेसरेलयानां दैनिकं नियमितञ्च
स्थगनं आदिष्टम्। आदेशानुसारि
रेलमन्त्रालयेन उत्तररेलवे विभागाय
निर्देशोदत्तः यत् वन्देभारत-एक्सप्रेस-
रेलयानस्य स्थगनं उभयोः रेलस्थानकयोः
सौविध्यानुसारं प्रारम्भः भवेत्। एतस्मिन्
सन्दर्भे केन्द्रियमन्त्री डॉ. जितेन्द्र सिंहः
प्रोक्तवान् यत् वन्देभारत- रेलयानस्य
उभयोः रेलस्थानकयोः नियमितं दैनिकं
स्थगनं भविष्यति। केन्द्रिय मन्त्रिणा
वैष्णोदेवी- नईदिल्ली मार्गाय द्वयोः
वन्देभारत-रेलयानयोः उपहारार्थं
प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदिने धन्यवादम्
आविष्कृतम्।

जङ्गम-दूरभाषयन्त्रस्य
विनिर्माणे उपयुज्यमानेषु
घटकेषु आयातशुल्कं
पञ्चदशप्रतिशतं अपचीय
दशप्रतिशतम्

केन्द्रीय-वित्त-मन्त्रालयेन जङ्गम-
दूरभाषयन्त्रस्य विनिर्माणे उपयुज्यमानेषु
घटकेषु आयातशुल्कं पञ्चदशप्रतिशतं
अपचीय दशप्रतिशतं कृतम्। अस्य
निर्णयस्य उद्देश्यं देशे
निर्यातसर्वधनमस्ति। अनेन पदक्षेपेण
ऐप्पल इत्याख्यस्य एन्ड्रॉइड-इत्याख्यस्य
च उद्यमेभ्यः लाभः मेलिष्यति। सहैव
भारतस्य निर्याते संवर्धनं भविष्यति।

सुभाषितम्

क्षमा बलमशक्तानां
शक्तानां भूषणं क्षमा।
क्षमा वशीकृते लोके
क्षमयाः किम् न सिद्ध्यति॥

भावार्थ- क्षमा निर्बलानां का बल है, क्षमा
बलवानां का आभूषण है, क्षमा ने इस विश्व
को वश में किया हुआ है, क्षमा से कौन सा
कार्य सिद्ध नहीं हो सकता है।

प्रतीकसाठ्ये मुम्बई

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकपत्रे
व्याकरणात्मक-अशुद्धिनां कृते
सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः

हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्
जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

हिमाच्छादितं हिमाचलम्- पर्वतेषु हिमपातः
समतलेषु वृष्टिः मण्डी- कुल्लू- चम्बा- किन्नौर-
लाहौल- स्पीतिषु हिमाच्छादिताः पर्वताः

हिमसंस्कृतवार्ताः- कार्यालयीयः प्रतिनिधिः।

ऋतुविभागस्य पूर्वानुमानानुसारं राज्ये परिवर्तनं
दृष्टम् अस्ति। विभागेन पञ्चसु जनपदेषु
पीतसचेतना प्रसारिता आसीत्। मङ्गलवासरस्य
सायंकालात् अधिकोच्चस्थानेषु हिमपातः
आरब्धः अस्ति। लाहौल-स्पीति, कुल्लू, मण्डी,
चम्बा, किन्नौर इत्यत्र हिमपातः अभवत्।
मङ्गलवासरस्य सायं यावत् केषुचित् स्थानेषु
द्विसेन्टीमीटरयावत् हिमपातः अभवत्।
हिमपातः निरन्तरं भवति। मङ्गलवासरे
समतलक्षेत्रेषु दिवसस्य तापमाने किञ्चित्
परिवर्तनं दृष्टम्। बुधवासरे च बहुत्र वृष्टिः
हिमपातश्च जायमानमासीत्। प्रदेशे वृष्टेः
नवीनहिमपातस्य अनन्तरं च शीततरङ्गः वर्तते।
अत्र ऋतुपरिवर्तनात् नीहारस्य प्रभावः समाप्तः
अस्ति। मङ्गलवासरे रात्रौ चम्बा, कुल्लू, मण्डी,
लाहौल-स्पीति, किन्नौर इत्यादिषु लघुहिमपातः
अभवत्। विभागेन १ फरवरी पर्यन्तम् चम्बा,
कुल्लू, मण्डी, लाहौल-स्पीति, किन्नौर
इत्यादिषु हिमपातस्य सचेतना दत्ता। अस्मिन्
काले लाहौल-स्पीतौ एकस्मिन् वा द्वयोः वा
स्थानयोः महत् हिमपातः भवितुम् अर्हति।

कुल्लू-लाहौलस्य -
शिखराणि धवलानि

कुल्लू- लाहौल-स्पीति-जनपदयोः पर्वतयोः

हिमपातः अभवत्। यदा कृषकाः
उद्यानपालकाः च हिमपातेन वर्षाभावेन च
दीर्घकालं यावत् समस्यानां सम्मुखीकरणं
कुर्वन्ति स्म, तदा पर्यटनक्षेत्रे अपि तस्य प्रभावः
दृश्यते स्म। अटलकन्दरा, रोहताङ्ग, सिस्सु,
कोकसर, सोलङ्गनाला, पलचानं इत्यादिषु
क्षेत्रेषु अपि हिमपातः अभवत्।

अटलकन्दरायाः उत्तरद्वारे हिमपातः
लाहौल उपत्यकायां
शीततरङ्गकारणात् स्वगृहेषु
निगूढाः जनाः

मङ्गलवासरे अपराह्णे सहसा ऋतुपरिवर्तनं जाते
एव अटलकन्दरारोहताङ्गस्य परितः हिमपातः
आरब्धः। वातावरणस्य प्रतिकूलताकारणात्
मनालीतः अटलकन्दरारोहताङ्गं प्रति
आगच्छन्तः पर्यटकाः यात्रायां सावधानाः
भवेयुः इति पुलिसैः आह्वानं कृतम् अस्ति। एस.
पी. लाहौल-स्पीति मयंक चौधरी अवदत् यत्
मङ्गलवासरे ऋतुपरिवर्तनं जातं,
अटलकन्दरायाः उत्तरद्वारे कोकसरसहितं कुल्लू
उपत्यकायाः सर्वेषु उच्चशिखरेषु सायं ४.३०
वादनानन्तरं हिमपातः आरब्धः। अस्य
वातावरणस्य स्वरूपस्य कारणात् अनावृष्ट्या
पीडिताः कृषकाः उद्यानपालकाः च भूमिम्
आर्द्रतां प्राप्तुं आशां कुर्वन्ति।

जम्मू-कश्मीर-राज्ये प्रशासनेन त्रयोदश-शैक्षणिक-
संघटनानां मार्गाणां च नामपरिवर्तनस्य आदेशः प्रदत्तः

जम्मू-कश्मीर-राज्ये प्रशासनेन मङ्गलवासरे त्रयोदश-शैक्षणिक-संघटनानां मार्गाणां च
प्रतिष्ठित- जनानां सेवामध्ये दिवङ्गतानां सुरक्षाबलानां सैनिकानां च नामसु नामपरिवर्तनस्य
आदेशः प्रदत्तः। नामपरिवर्तनं अतिरिच्य प्रशासनेन परिवर्तनानि प्रभाविरूपेण क्रियान्वयनाय
प्रतिवेदनं संशोधनाय आवश्यक पदक्षेपाणां समुत्थापनाय च आदेशः प्रख्यापितः। सामान्य-
प्रशासन- विभागेन प्रख्यापिते आदेशे लिखितं यत् उभयोः क्षेत्रयोः सम्भागीय आयुक्तैः स्वीय-
संभागेषु आधारभूत-सरञ्चनायाः परिसम्पत्तिनां च नामकरण-प्रक्रियायाः अवलोकनं निजरूपेण
करणीयम्।

आकाशवाणीवार्ताः

राष्ट्रपतिः अभिभाषणम्

राष्ट्रपतिपदासीना द्रौपदीमुर्मुः
अभिभाषितवती यत् विकसितभारतस्य
बृहद्-संरचना चतुर्षु स्तम्भेषु युवशक्ति-
महिलाशक्ति-कृषक-निर्धनेषु आधारिता
भविष्यति। राष्ट्रपतिना कथितं यत्
समाजस्य प्रत्येकं वर्गः देशस्य च
प्रत्येकस्मिन् क्षेत्रे स्थितिः जनानां च स्वप्नः
एकं समानमेव अस्ति। तस्य प्रशासनेन
ऋण-राजस्वस्य महत्वपूर्ण-भागांशः एतेषां
स्तम्भानां सशक्तिकरणाय नियोजितः। अद्य
संसदि उभयोः सदनयोः संयुक्तापवेशनं
सम्बोधयन्ती एषा प्रावोचत् यत् भारतदेशेन
विगतेषु दशवर्षेषु राष्ट्रिय-कल्याणे
अनेकानि कार्याणि विहितानि यस्य प्रतीक्षां
जनाः दशाधिकवर्षेभ्यः कृतवन्तः।
अयोध्यायां राममन्दिरं विनिर्मितं इति
निध्याय एषा कथितवती यत् एतदर्थं जनाः
आशावादिनः आसन् साम्प्रतं अयं स्वप्नः
सम्पूरितः।

प्रधानमन्त्री-संसदसत्रम्

प्रधानमन्त्री-नरेन्द्रमोदिना कथितं यत् यैः
सांसदैः संसदि सकारात्मक योगदानं दत्तम्
ते सर्वदापि स्मरणीयाः भविष्यन्ति।
वित्तसंकल्पना-सत्रात् प्राक् वार्ताहरान्
संबोधयता प्रधानमन्त्रिणा कथितं यत् ये
सदस्याः संवैधानिक-मूल्यानां उल्लंघने
निरताः भवन्ति, तैः वर्तमान-लोकसभायाः
एतस्मिन् अन्तिमसत्रे आत्मनिरीक्षणं
विधातव्यम्। तेन सर्वेऽपि सांसदाः
संप्रार्थिताः यत्र सर्वश्रेष्ठ-प्रदर्शनं कुर्वन्तु।
प्रधानमन्त्रिणा कथितं यत् नूतनसंसदः
प्रथमसत्रे नारीशक्तिवन्दन-अधिनियमः
पारित आसीत् सहैव जनवरीमासस्य
षड्विंशे दिनांके देशेन कर्तव्यपथि
महिलाशक्तिः एवं वीरता दृष्टा। तेनोदीरितं
यत् अद्य राष्ट्रपति द्रौपदीमुर्मुः इत्यस्य
मार्गदर्शनं एवं वित्तमन्त्री निर्मलासीतारमण
द्वारा अन्तरिम-वित्तसंकल्पनायाः प्रदर्शनं
महिला सशक्तिकरणस्य उत्सवः वर्तते।

हिमाचले मण्डी- ऊना- हमीरपुरसहितं नव भारतीयपुलिस- सेवायाः २५ हिमाचलपुलिससेवायाः अधिकारीणां स्थानान्तरणम्

हिमसंस्कृतवार्ता- शिमला।

लोकसभानिर्वाचनात् पूर्वं हिमाचलप्रदेशसर्वकारेण मण्डी- ऊना- हमीरपुरजनपदानां पुलिसाधीक्षकाणां सहितं नव भारतीयपुलिससेवायाः (आईपीएस) २५ हिमाचलपुलिससेवायाः (एचपीएस) अधिकारिणः स्थानान्तरिताः सन्ति। गृहविभागेन बुधवासरे प्रातःकाले स्वस्य अधिसूचना प्रसारिता। भारतीयपुलिससेवायाः (आईपीएस) अधिकारिषु एसपी क्राइम पदम चन्दः एसपी- हमीरपुरम्, समादेशकः (कमाण्डेन्ट) ५ आईआरबीएन बस्सी जिलाबिलासपुरम् राकेश सिंहः एसपी ऊना इति नियुक्तः अस्ति। एतद् अतिरिक्तं महानिरीक्षकपुलिसः (आईजीपी) विमल गुप्ता आईजी राज्यसतर्कता एवं भ्रष्टाचारविरोधी ब्यूरो, डीआईजी जी. शिवकुमारः डीआईजी मंडी, डीआईजी सौम्या साम्बसिवन प्रधानाचार्या पुलिसप्रशिक्षणकेन्द्रम् (पीटीसी) डरोहे इत्यत्र नियुक्तिः प्रदत्ता।

अर्जितसेन ठाकुरः एसपी ऊना आसीत्, सः एसपी एसडीआरएफ जुन्गायां प्रेषितः अस्ति, एसपी हमीरपुरं डॉ. आकृतिः समादेशिका आईआरबीएन वनगढ़ं प्रेषिता अस्ति। डॉ. मोनिका, समादेशिका प्रथम एचपीएपी जुन्गातः षष्ठी भारतीयपुलिसरिजर्ववाहिनी (6th IRBN) धौला कुआं अत्र नियुक्ता अस्ति। एकस्मिन् स्थाने त्रीणि वर्षाणि यावत् सेवां कुर्वन्तः हिमाचलपुलिससेवायाः अधिकारिणः अपि स्थानान्तरिताः सन्ति।

हिमाचलसर्वकारेण कार्यान्विता डिजिटलमीडियानीतिः २०२४

हिमसंस्कृतवार्ता- शिमला। हिमाचलप्रदेशसर्वकारेण अङ्गीयमाध्यमनीतिः २०२४ इति सूचितं कृत्वा कार्यान्विता। अस्य अन्तर्गतं त्रिप्रकारस्य वर्गाः निर्मिताः सन्ति। एतेषु एकं समाचारजालचैनलरूपेण, अपरं समाचारजालस्थलरूपेण पोर्टलरूपेण च तृतीयं च सामाजिकमाध्यमप्रभावकानां वा संचालकरूपेण वा निर्मितं भवति। प्रधानसचिवसूचना एवं जनसंपर्कः भरत खेड़ा द्वारा एतदर्थं गतदिवसे अधिसूचना प्रसारिता। तदनुसारं क, ख, ग वर्गाः निर्मिताः सन्ति। क श्रेण्यां फेसबुक, यूट्यूब इत्यादिमाध्यमानां माध्यमेन ३० लक्षाधिकाः ग्राहकाः भवेयुः, ख श्रेण्यां १० तः ३० लक्षं यावत्, ग श्रेणीयाः ५ तः १० लक्षं यावत् ग्राहकाः भवेयुः। एतेषां भिन्नवर्गाणां कृते विज्ञापननिर्गमनस्य भिन्नानि दराणि निर्धारितानि सन्ति। केवलं ते समाचारजालस्थलानां जालपुटानां च सम्पादकाः सूचीबद्धाः भविष्यन्ति येषां पत्रकारितायां जनसञ्चारविषये स्नातकपदवीं वा उपाधि (डिप्लोमा) वा अस्ति अथवा पत्रकारितायाः न्यूनातिन्यूनं १० वर्षाणाम् अनुभवः अस्ति। उल्लेखनीयं यत् हिमाचलप्रदेशे २०१४ तः डिजिटलमाध्यमनीतेः याचना वर्धमाना आसीत्। नियुक्ति-दरपरामर्शदातृसमित्याम् राज्यसर्वकारेण अध्यक्षत्वेन अतिरिक्तं संयुक्तनिदेशकप्रशासनं, सदस्यसचिवरूपेण तकनीकीप्रभारीपदाधिकारिणं, सदस्यत्वेन वित्तसहायकनियन्त्रकं लेखकं च सदस्यत्वेन प्रभारीविज्ञापनपदाधिकारिणं च कृतम्।

नाबार्ड ऋणगोष्ठी- प्राथमिकताक्षेत्राणां विकासः ३४,४९० कोटिरूप्यकेण भविष्यति, ऋणसंभाव्ययोजना सज्जा

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला। नाबार्ड इत्यनेन २०२४-२५ मध्ये हिमाचलप्रदेशे कृषिसम्बद्धक्रियाकलापानाम्, एमएसएमई इत्यादीनां प्राथमिकताक्षेत्राणां कृते ३४,४९०.६० कोटिरूप्यकाणां ऋणसंभावनायोजना निर्मिता अस्ति। इदं ऋणप्रभावमूल्यांकनं २०२४-२५ तमस्य वर्षस्य राज्यबैङ्कयोजनायाः आधारः भविष्यति। गतवर्षस्य तुलनायां ऋणप्रवाहः अष्टप्रतिशतं वर्धितः अस्ति। एतेन ऋणप्रवाहेन प्राथमिकताक्षेत्राणां विकासः भविष्यति। एषा सूचना राजधान्यां शिमलानगरे बुधवासरे २०२४-२५ वित्तीयवर्षस्य कृते राष्ट्रियकृषिग्रामीणविकासबैङ्कद्वारा आयोजितायां राज्यऋणगोष्ठ्यां दत्ता। संगोष्ठ्याः उद्घाटनं मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः अकरोत्। मुख्यमन्त्री नाबार्ड राज्यकेन्द्रीकरणपत्रं २०२४-२५ इत्यपि औपचारिकरूपेण अपि विमोचितवान्। एतस्य अतिरिक्तं नाबार्डस्य विभिन्नेषु विकासकार्यक्रमेषु उत्तमं प्रदर्शनं कृत्वा हितधारकाणां सम्मानः अपि अभवत्। मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः उक्तवान् यत् राज्यसर्वकारेण जनानां सामाजिक-आर्थिक-उत्थानार्थं मुख्यमन्त्री स्वावलम्बनयोजना, उद्यानस्य एकीकृतविकासस्य मिशनम्, मुख्यमन्त्री लघु-

आपणिक- कल्याणयोजना, मुख्यमन्त्री हरित-कवरमिशन, मुख्यमन्त्री रोजगार संकल्प सेवा, मुख्यमन्त्री विद्यार्थी योजना मुख्यमन्त्री स्टार्टअप इत्यादयः अनेकाः योजनाः प्रारब्धाः सन्ति। मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः एतासां योजनानां समुचितकार्यन्वयनार्थं ऋणप्रदानार्थं वित्तकोषेभ्यः सहकार्यं कर्तुम् आग्रहं कृतवान्, येन कृषकाः, उद्यानपालकाः, युवानः च एतासां योजनानां लाभं ग्रहीतुं शक्नुवन्ति। मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् प्राथमिकताक्षेत्रस्य ऋणप्रवाहविषये भारतीयरिजर्वबैङ्केन निर्गतनिर्देशानुसारं राज्यस्य कोऽपि जनपदः ऋणहीनजनपदेषु न भवति। सः अवदत् यत् यद्यपि एतेषु जनपदेषु ऋणप्रवाहः सामान्यः अस्ति तथापि राज्यस्य ऋणनिक्षेपानुपातः ३६:३९ प्रतिशतं भवति। सः अवदत् यत् बिलासपुरं, हमीरपुरम्, काङ्गड़ा, मण्डी, ऊना, लाहौल-स्पीति, चम्बा इत्यत्र ऋण-निक्षेप-अनुपातः निरन्तरं ४० प्रतिशतात् न्यूनः अस्ति, यत् चिन्ताजनकम् अस्ति। सः वित्तकोषान् अन्यान् हितधारकान् च एतेषु जनपदेषु ऋण-निक्षेप-अनुपातं वर्धयितुं आवश्यकानि पदानि स्वीकुर्वन्तु उपरि बलं दत्तवान्।

चम्बाजनपदस्य किलाड़े अर्धपादपर्यन्तं हिमपातः विश्वस्य शेषभागात् बाधितः पाङ्गी उपत्यकायाः सम्पर्कः

हिमसंस्कृतवार्ता- कार्यालयीयः प्रतिनिधिः। मंगलवासरे रात्रौ यावत् चम्बाजनपदस्य पाङ्गी- जनजातीयक्षेत्रे निरन्तरं हिमपातस्य अनन्तरं उपत्यकामुख्यालये किलाड़े प्रायः ६ इञ्चपर्यन्तं नवीनहिमपातः अभवत् अस्य कारणात् अस्मिन् क्षेत्रे तीव्रशीततरङ्गः प्रचलति। अपरपक्षे प्रशासनेन सचेतना प्रसार्य जनानां कृते आह्वानं कृतं यत् ते भूस्खलनप्रभावितक्षेत्रं प्रति न गच्छन्तु। एतेन सह परामर्शपत्रं निर्गतम् अस्ति। तहसीलदार पाङ्गी शान्ताकुमारः अवदत् यत् उपत्यकायां मंगलवासरे ऋतोः प्रथमः हिमपातः अभवत्। पाङ्गी-क्षेत्रस्य परिवर्तनशील- वायु-स्थित्या कृषकाणां मुखयोः आनन्दः प्राप्तः अस्ति तस्मिन् एव काले हुडान भटोरी, चस्क भटोरी, परमार भटोरी इत्यत्र च उपरितनशिखरेषु प्रायः ९ इञ्च यावत् हिमपातः अभवत्। पाङ्गीक्षेत्रस्य अधिकांशमार्गाः हिमपातकारणात् निरुद्धाः सन्ति। प्रातःकाले किलाड़-मुख्यालयम् आगतानां जनानां पदातिभिः गन्तव्यम् आसीत्। हिमपातकारणात् उपत्यकायाः एकदर्जन- पंचायतेषु अन्धकारः आसीत्। विभिन्नस्थानेषु विद्युत्खायाः क्षतिकारणात् विद्युत्संस्था भग्ना अस्ति। तस्मिन् एव काले उदयपुरस्य कुल्लुमार्गेण पाङ्गीतः बहिः गच्छन्तीनां मार्गानाम् अवरुद्धतायाः कारणेन उपत्यका समग्रविश्वात् विच्छिन्ना अस्ति। सम्प्रति उपत्यकायाः ३२ संपर्कमार्गाः अवरुद्धाः सन्ति। अपरपक्षे पाङ्गीप्रशासनेन बीआरओ, पीडब्ल्यूडी, विद्युत् बोर्ड इत्येतेषाम् अधिकारिभ्यः दृढ आदेशाः दत्ताः सन्ति।

पुस्तक खरीदने हेतु एवं पुस्तक के बारे में अधिक जानने के लिए अभी व्हाट्सएप करें 7876636263

हिमाचल संस्कृत परीक्षा

हिमाचल संस्कृत परीक्षा

हिमाचल संस्कृत परीक्षा

धर्मशाला- संस्कृतं माध्यमभाषा कर्तुं सन्नद्धा कांगड़ायाः संस्कृतशिक्षकाः

धर्मशाला ३१ जनवरी, (चन्द्रः) धर्मशालायां संस्कृतशिक्षकाणां पञ्चदिवसीयक्षमतानिर्माणप्रशिक्षणकार्यशाला बुधवासरे सम्पन्ना। अस्याः कार्यशालायाः सुचारुसञ्चालनस्य विषये प्रसन्नतां प्रकटयन्त्याः जिलापरियोजनाधिकारिणी नीना पुन इत्यनया उक्तं यत् अस्यां कार्यशालायां नूतनशिक्षानीत्यानुसारं स्वशिक्षणविधौ गुणवत्ताम् आनेतुं संस्कृतशिक्षकाणां प्रशिक्षणं क्रियते। कार्यशालायां विशेषतया हिमाचले देवभूमौ संस्कृतभाषायाः विषये विशेषं बलं देयमस्ति, तत्सहितं संस्कृतं माध्यमभाषारूपेण स्वीकर्तुं बलं दत्तम्। कार्यशालायाः प्रभारी मञ्जु धीमानः अवदत् यत् परिवर्तनशीलसमयेन सह संस्कृतभाषाशिक्षणस्य पद्धतयः परिवर्तयितव्याः भविष्यन्ति, येन समाजस्य मुख्यधारायां संस्कृतस्य अधिकं स्थानं भवेत्। सा उक्तवती यत् प्रथमवारं संस्कृतमाध्यमेन संस्कृतप्रशिक्षणं दृष्ट्वा सा बहुसन्तुष्टास्ति। ज्ञातव्यं यत् काङ्गड़ा मण्डलस्य १२ शिक्षाखण्डेभ्यः

नवमदशम्याः संस्कृतशिक्षकाः विशेषतया अस्यां कार्यशालायां भागं गृहीतवन्तः। तत्रैव संसाधनव्यक्तिरूपेण डॉ.अमनदीपशर्मा, डॉ.गिरिराजः, डॉ.अमनः, शास्त्री सञ्जीवः, शास्त्री पवनः, शास्त्री सञ्जीवः, शास्त्री राजकुमारः, शास्त्री पुनीतः भागं ग्रहीतवन्तः।

नीना पुन
जिला परियोजनाधिकारी
शिक्षा (कांगड़ा) हि.प्र.

संस्कृतम् अस्माकं संस्कृतेः परिचायिका अस्ति, किञ्च विद्यालयेषु संस्कृतम् संस्कृतशिक्षकाधीनम् अस्ति, अतः शिक्षकैः स्वयम् आधिक्येन संस्कृतविषयस्योपरि ध्यानं दातव्यम्

चलचित्रवार्ता:

सलमान खानः 'नो एंट्री २' इत्यस्मिन् चलचित्रे न दृश्यते

हिमसंस्कृतवार्ता:

जगदीश डाभी, मुम्बई।

२००५ तमे वर्षे अनीस बज्मी इत्यनेन निर्देशितं 'नो एंट्री' इति चलचित्रं प्रदर्शितं भवति स्म। अस्मिन् चलचित्रे सलमानखानः, अनिलकपूरः, फरदीनखानः च मुख्यभूमिकासु दृश्यन्ते स्म। एतत् हास्यचलचित्रं जनानां कृते अतीव रोचते स्म। अस्य चलचित्रस्य उत्तरकथा निर्मातुं गच्छति। प्रशंसकाः बहुकालात् हास्यचलचित्रस्य उत्तरकथायाः प्रतीक्षां कुर्वन्ति। अधुना चलचित्रस्य प्रतीक्षा समाप्तुं प्रवृत्ता अस्ति। तथापि अस्मात् चलचित्रात् प्रशंसकानां कृते अपि दुर्वार्ता अस्ति। प्राप्तसमाचारानुसारं सलमान खानः, अनिल कपूरः, फरदीन खानः च अस्य उत्तरकथायां न दृश्यन्ते।

प्रथमस्य चलचित्रस्य सम्पूर्णं तारक-कास्ट परिवर्तयितुं निर्मातारः निश्चयं कृतवन्तः। पिङ्कविल्ला इत्यस्य वार्तानुसारं सलमानस्य स्थाने अनिलस्य, फरदीन खान च स्थाने वरुणधवनः, अर्जुनकपूरः, दिलजीत दोसाञ्जः च अस्य उत्तरकथायां दृश्यन्ते। प्राप्तवार्तानुसारं चलचित्रस्य निर्देशकः अनीसबज्मी निर्माता च बोनी कपूरः ६ मासान् यावत् वरुण-अर्जुन-दिलजीतयोः सह वार्तालापं कुर्वन्तौ आस्ताम्। अधुना च त्रयः अपि चलचित्रस्य कृते आम् इति उक्तवन्तः। त्रयः अपि चलचित्रस्य कथा रोचन्ते स्म। वार्तानुसारं कास्टिंग-पश्चात् दिसम्बरमासात् आरभ्य चलचित्रस्य चित्रोत्तलनम् आरभ्य २०२५ तमे वर्षे चलचित्रस्य प्रदर्शनं भविष्यति।

श्वः आरभ्य अभ्यर्थिनः पादत्राणं धृत्वा परीक्षां दातुं शक्नुवन्ति

छापराड़ी विद्यालये वार्षिकोत्सवः सम्पन्नः

हिमसंस्कृतवार्ता:- आचार्य बी. एल. बधाला (योगशिक्षकः) राजकीयः उ. मा. विद्यालये छापराड़ी, आमरोपखण्ड, जयपुरे प्रतिवर्षं वार्षिकोत्सवः भवति। वार्षिकोत्सवस्य मुख्यातिथिः पंचायतसदोपखंडतः छाजूरामजीमहोदयः अध्यक्षमहोदया गीता देवी संस्थाप्रधानाचार्यः डॉ. धर्मराजवरिष्ठः शिक्षकाः शिक्षिकाश्च आसन्। छात्राः अध्यापकाः च सर्वे मिलित्वा वार्षिकोत्सवम् आयोजन्ते। तत्र सर्वैः छात्रैः गणवेशं धृत्वा भागः गृहीतः। सर्वे अभिभावकाः, अन्यविद्यालयेभ्यः वरिष्ठाध्यापकाः अपि आगतवन्तः। विद्यालये सर्वेषां तिलकं कृत्वा स्वागतं कृतम्। प्रधानाचार्येण पुष्पहारः समर्पितम्। केचन छात्राः गीतानि श्लोकानि नृत्यं च अकुर्वन्। एकांकीनाटकमपि अभवत्। बालिकाभिः सुन्दरं नृत्यं कृतम्। अध्यक्षमहोदयः योग्येभ्यः छात्रेभ्यः, पारितोषिकानि अयच्छत्। अध्यक्षमहोदयः कार्यक्रमं प्राशंसत्।

अन्ते प्रधानाचार्यः सर्वेषां धन्यवादम् अकरोत्। एवं वार्षिकोत्सवः महोत्साहेन, उल्लासेन च संपन्नोऽभवत्।

हिमसंस्कृतवार्ता: - कुणाल कौशिकः, मोतिहारी

बिहारे इण्टरमीडिएट परीक्षा फरवरी १ दिनाङ्कात् अर्थात् गुरुवासरात् आरभ्यते। विद्यालयस्य परीक्षायां बोर्डं बृहत् परिवर्तनं कृतवान्। बिहार-विद्यालय- परीक्षाबोर्डः कथयति यत् शीतदृष्ट्या अस्मिन् समये अभ्यर्थिनः पादत्राणम् धृत्वा परीक्षां दातुं अनुमतिं प्राप्तवन्तः। इतः पूर्वं पादत्राणधारिणः अभ्यर्थिनः प्रवेशं न प्राप्नुवन्ति। अन्तरपरीक्षा १ फरवरीतः १२ फरवरीपर्यन्तं भविष्यति अस्मिन् समये १३,०४, ३५२ अभ्यर्थिनः इण्टरमीडिएटपरीक्षायाम् उपस्थिताः भविष्यन्ति। १ फरवरी दिनाङ्के प्रथमसत्रे जीवविज्ञानस्य, दर्शनशास्त्रस्य च परीक्षा भविष्यति, द्वितीयसत्रे अर्थशास्त्रस्य परीक्षा भविष्यति। बिहार- विद्यालय- परीक्षासमितिः अवदत् यत् ३० निमेषपूर्वं परीक्षाकेन्द्रे प्रवेशः आवश्यकः। विलम्बेन आगच्छन्तः अभ्यर्थिनः परीक्षायाम् उपस्थिताः न भविष्यन्ति। प्रथमपालिकायाः अभ्यर्थिनः ९ वादनपर्यन्तं परीक्षाकेन्द्रं प्राप्तव्याः भविष्यन्ति। द्वितीयपालिकायाः अभ्यर्थिनः अपराह्णे १:३० वादनपर्यन्तं परीक्षाकेन्द्रं प्राप्तव्याः भविष्यन्ति। अन्यथा परीक्षां दातुं अनुमतिः न भविष्यति। प्रत्येकं २५ अभ्यर्थीनां कृते एकः निरीक्षकः नियुक्तः भविष्यति। परीक्षाभवने कस्यापि अभ्यर्थिनः वा निरीक्षकस्य वा दूरवाणी वहितुं न शक्यते। बिहार विद्यालय परीक्षासमित्याः अनुसारं परीक्षाकेन्द्रे सीसीटीवी कैमरा स्थापिताः भविष्यन्ति। प्रत्येकं ५०० अभ्यर्थीनां कृते एकस्य चलचित्रकारस्य व्यवस्था भविष्यति।

हास्यकणिका

एकः बालकः विद्यालयात् शीघ्रं गृहमागतवान्।

माता- किमर्थं शीघ्रमागतः भो!

बालकः- अहम् एकं मशकं मारितवान्। अतः शिक्षिका माम् गृहं प्रेषितवती।

माता- मशकं मारितवान्, एतदर्थमेव गृहं प्रेषितवती??

बालकः- आम माता! मशकः शिक्षिकायाः कपोले उपविष्टः आसीत्।

शिक्षया कर्मसु कौशलम्

डॉ. परमेशकुमारशर्मा

प्रसिद्धं हि आभाणकं योगः कर्मसु कौशलमिति। योगेन जनानां शरीरं स्वस्थं मनः स्थिरं, आत्मा च तिष्ठति। साम्प्रतमेव योगविषये महान् क्रमः अनुश्रितः, येन सम्पूर्णविषये स्वास्थ्यलाभाय काचित् परिपाठी दृष्टिगोचरा अभूत्। अयं महान् अवसरः अस्य देशस्य कृते। भारतदेशः सर्वश्रेष्ठगुणानां कारणेन सम्पूर्णं विश्वे नरीनृत्यते। वैशिष्ट्यं हि अस्य देशस्य सर्वेषाम् अपेक्षया समृद्धचिन्तनम्। केचन् जनाः कथयन्ति- “योगेन वयं स्वस्थाः भवामः, स्वस्थः सन्तः पूर्णमनोयोगेन कार्यं कुर्मः तेन कर्म कौशलं समुत्पद्यते” इति। अपरश्च कश्चन विषयः विद्यते शिक्षया सर्वविधोपकारः जनानां जायते यतः शिक्षया जनेषु चातुर्यं समुत्पद्यते। जनाः कथयन्ति- “एका चतुरीयुक्ता सकलविकलाकला। एका चतुरी रहिता सकला विकला कथा”। अर्थात् यस्य जीवने चातुर्यं नास्ति, तस्य जीवनम् तु व्यर्थं विद्यते। मानवजीवने चातुर्यं केवलं शिक्षया उत्पद्यते। चातुर्यं सम्यक्तया आगतं चेत् जनाः कर्मसु कौशलं सम्प्राप्तुं शक्नोति।

अधीतशिक्षः यदि स्वव्यवहारे नाम्यं, त्यागं, चातुर्यं च न समुत्पादितवान् तर्हि वस्तुतः तस्य जीवनं पूर्णरूपेण गौरवरहितं कार्यदृष्ट्या अनर्हं च विद्यते। शिक्षा केवलं समञ्जनं बोधयति। शिक्षा न केवलं मानवं परिष्कृतं करोति। अपितु तस्मिन् वैशिष्ट्यं उत्पादयति। केचन् शिक्षिताः तु भवन्ति किन्तु तेषां जीवने किमपि परिवर्तनं भवति यथा पूर्ववत् स्वकीयानि कार्याणि सम्पादयन्ति एतस्य अभिप्रायः तेषां कार्यचातुर्यं साम्प्रतमपि नैव सम्पलम् इति।

शिक्षा व्यक्तेः समस्तान्त्रिकशक्तीनां बहिः आनयनं कारयति। शिक्षयैव जनाः परिपोषिताः भवन्ति। यदि शिक्षा उचित दिशानां छात्रेभ्यः उदीयेत् तर्हि अवश्यं सर्वेऽपि छात्राः कर्मसु कौशलं प्राप्नुयुः।

स्वस्थशरीरमपि शिक्षायाः एव किञ्चित् कार्यं विद्यते। यदि मानवस्य स्वस्थशरीरं विद्यते तर्हि मानवः शिक्षायाः उचितदिशि प्रयोगं कर्तुं प्रभवति। केचन् शिक्षाशास्त्रिणः कथयन्ति- “शिक्षाशरीरदृष्ट्या, मानसिकदृष्ट्या, लक्ष्यदृष्ट्या च जन् सुदृढं करोति।” शरीरं पूर्णरूपेण स्वस्थं विद्यते चेत् कार्यमाणे मनः रमति। तस्मिन् विषये

किमपि कर्तुं स्थिरता उत्पद्यते।

चिन्तनमणि महत्त्वपूर्णं भवति यदि कस्यचिद् जनस्य चिन्तनं समुचितं न विद्यते तर्हि सः किमपि कर्तुं न प्रभवति। परेषां निन्दनाय क्षमा किञ्चित् कार्यं तस्मिन् समये शक्यते येन पूर्णरूपेण सर्वविधोपकारः छात्राणां भवितुं अर्हेयुः। चिन्तनमेव महत्त्वपूर्णं भवति, जीवनस्य प्रत्येकं क्षेत्रे यथा कथञ्चित् चिन्तनस्य परमत्वोत्पादनाय प्रयत्नः साधनीयः। यः जनाः स्वकीयं चिन्तनं प्रगाढं उत्कृष्टं च करोति सः अवरियम् पूर्णरूपेण समर्थः भवितुमर्हति। चिन्तनकारणेन भिक्षुकः भिक्षुकः एव तिष्ठति। उत्तमः उत्तमः एव तिष्ठति। यः कश्चनापि जनः स्वकीयं सम्यक्चिन्तनेन कर्मसु कौशलं समुत्पादितुं शक्नोति।

तत्र मानसिकदृष्ट्या चिन्तनं क्रियते चेत् शिक्षा एव मानसिकचिन्तनं सुदृढं करोति मानसं सम्यक् भवति तेन मानवाः स्वव्यवहारं प्रकटयितुं शक्नुवन्ति। व्यवहारस्य पूर्णरूपेण उत्तमत्वसम्पादनाय निरन्तरप्रयत्नः एव साधनीभूताः दरीदृश्यते। मानसिकचिन्तनमपि शिक्षया समीचीनं जायते।

लक्ष्यमपि शिक्षया सुचिन्तितं परिष्कृतं समाजोपयोगि भवति। लक्ष्यं मानवं सर्वोपकारत्वं सूचयति। बहवः जनाः अनेकानि उत्तमानि लक्ष्यानि स्वीकृत्य समाजोपयोगिनीकार्यं कर्तुं प्रयतन्ते ते सफलाः अपि भवन्ति। सर्वस्य मानवस्य किमपि मुख्यं कर्मः वर्तते तर्हि तदस्ति तस्य जीवनमयम्। शिक्षा एव जीवनलक्ष्यं उत्तमोत्तमकर्तुं प्रभवति।

शिक्षया सूचनां प्राप्तिं सम्प्रत्यानां, बौद्धिककौशलानां अतिवृत्तीनां सामाजिकशारिरीकबौद्धिकादर्शनानां स्वभावानाम् अवबोधानां च अनवेषणं निर्माणं च भवति। परि एतत् सर्वं क्रमशः जायेत् तर्हि अवश्यं समाजोपयोगीनि कार्याणि सिद्धानि भवेयुः। सर्वविधजीवोपकारः च जायेत् यतः कर्मसु कौशलं समुत्पन्नं स्यादेव। शिक्षा आवश्यकतां अनिवार्यतां च चिन्तितुम् अर्हति।

अद्यत्वे यत् पर्यावरणं प्रदूषणं दरीदृश्यते तत्र कारणीभूताः के इति चिन्तयामः चेत् स्पष्टं भवेत् चाकचक्यं कारणेन जायेत्। यावत्त्वस्तुनः उपयोगः न क्रियते यावद्दस्तु साजसज्जायां नष्टीक्रियते। एतेन कर्मणि कौशलं न जायेत् एव यतः वाह्यं सर्वं पश्यति जनः न तु आन्तरिकस्थितिमिति।

शिक्षा एव सुनीति, सुरुचि च अवगमितुं शक्नोति। रुचि स्थानानि कदाचित् तात्कालिकानि सुखानि दद्युः चेदपि पूर्णरूपेण आन्तरिकं कष्टमेव ददाति इति सुनिश्चितमेव। अर्थात् सुनीत्या एव कार्यसाधुता सम्यक्तया भवितुमर्हति इति निर्णयः स्वीकर्तुं शक्यः। सुनीतिसुरूच्योः भेदः शिक्षयाः एव अवगन्तुं शक्यः।

शिक्षया एव राष्ट्रस्य सामाजिक-आर्थिक-प्रविधिक-,सांस्कृतिक-क्षमताः प्रभाविताः भवन्ति। उत्तमाशिक्षया मानवः सामाजिकहितं देशस्य आर्थिकहितं, प्राविधिकोन्नतिं, सांस्कृतिकहस्तान्तरणं च चिन्तितुं शक्नोति। कर्मशीलतायाः सामाजिकसंस्कृतेः च आधानं छात्रेषु तदैव भवितुमर्हति यदा जनः शिक्षया सम्यक्तया संस्कारितः भवति। सामाजिकज्ञानं बोधः च यदा उत्पद्यते तदा अवश्यं मानवः पूर्णरूपेण समर्थः सन् किमपि साधयितुं शक्नोति। सर्वस्यापि जनस्य पवित्रं कर्तव्यं विद्यते सः स्वस्य कर्मकौशलं वर्धेत्। ट

राष्ट्रनिर्माणाय

अभिनवराष्ट्रियभावनानां

सामाजिकसांस्कृतिकजागरणं पूर्णपिक्षितं विद्यते। मदीयं जीवनं किमर्थमिति प्रश्नः समाजः एव कर्तुं प्रभवति समाजस्य पूर्णदायित्वनिर्वहनं सर्वदा यशोगानाय उपयोगि विद्यते। शिक्षयैव विकासः जायते इति दृढः संकल्पः मनसि प्रस्फुटितः भवेत्। गुणात्मकं विकासः शारीरिकविकासः, बौद्धिकविकासः, भावात्मकविकासः च केवलं शिक्षया भवितुमर्हति।

शिक्षा एव तादृशं साधनं विद्यते यया व्यवसायिकोन्नतिः, उत्तरदायित्वनिर्वहनं सामर्थ्यं, दोषस्वीकारणशक्तिः, वाञ्छनीय-अवसराणां बाहुल्यं चिन्तनपावित्र्यं जिज्ञासोत्पत्तिः चेत्यादयः विषयाः उत्पद्यन्ते। अर्थात् शिक्षया कौशलं वर्धेत् एव।

यदि मानवः स्वकीयातर्कपरिपालनाय सुदृढं प्रयत्नं कर्तुं बद्धपरिकाः भवति तर्हि अवश्यं तस्य प्रत्येकं कर्मणि सामर्थ्यं वहिलक्ष्यं च अवश्यं दृश्येत् वा कौशलासम्पादनस्य महत्त्वपूर्णः विषयः इत्युक्ते यत् किमपि कुर्मः तरयन्तिमं श्रेष्ठं विशिष्टं च कर्तुं शक्नुमः तत्तु शिक्षया एव भवितुं अर्हति। तद् बिना अन्यः कश्चनापि मार्गः नास्ति विषयावबोधनाय।

उत्तरदायित्व निर्वहनसामर्थ्यं साम्प्रतिककाले जनेषु नैव अवलोक्यते यः कश्चनापि जनाः स्वीयं जीवनं सर्वोत्कृष्टं कर्तुं प्रयतते तेन स्वीयोत्तरदायित्व निर्वाहः करणीयः। तेन एव सः शिक्षितः इति भवितुमर्हति। संस्कारान् समुत्पादयति शिक्षा।

शासनम्, राजनीतिः, व्यापारः, संग्रामः, चेत्यादिषु विषयेषु शिक्षया एव कार्यं साधयितुं शक्यते। अनेन सामाजिक प्रक्रियामपि योग्यत्व सम्पादनं केवलं शिक्षया एव भवितुमर्हति। सर्वस्य कर्मणः पूर्णविकासः शिक्षया एव भवितुमर्हति। परिवर्तनशीलतायाः कारणमपि शिक्षया भवितुमर्हति। अनुसन्धानस्य मुख्यविषयः तत्सम्बद्धाविकासस्य पूर्णोत्कर्षः। शिक्षयैव प्रीतिः, विकासः, विश्वासः, सामरात्यं, पाराचरिमता, उत्कृष्टं चिन्तनं, सर्वभूतहितचिन्तनं, सर्वसमावेशकं च जीवनं पूरकता, त्यागः चेति समुत्पन्नानि भवन्ति।

केवलमेकमेव साधनं विद्यते येन व्यक्तिः सुव्यवस्थिता सुगठिता विकसिता च भवितुमर्हति। स्वस्य विषये समाजस्य विषयेन ज्ञानसाधनं केवलं शिक्षा एव विद्यते। समृद्धिः, सफलता, प्रसन्नता च तावत् न समुत्पद्यन्ते यावत् पूर्णरूपेण सामर्थ्यविकासः न क्रियेत्। सदाचारस्य उच्चादर्शनानां च प्रयोगेणैव जनानां सर्वविधोत्कर्षः भवितुं अर्हति। सम्मानं सदाचारः चेत् द्वयं शिक्षयैव समुत्पद्यते। अतः निष्कर्षरूपेण चिन्तितुं शक्यते यत् शिक्षयैव कौशलमिति।

शिक्षा एव मानवे चमत्कृतिं परोपरोक्तिं, त्यागवृत्तिं, परिभ्रमशीलतां, नूतनसृष्टिं च समुत्पादयति। सा एव विशिष्टं कर्तुम् उत्तमवैशिष्ट्येन स्वकीयानि कार्याणि सम्पादयितुं प्रेरयति। यः मानवः विद्यया भूषितः नास्ति, सः साक्षात्पशुः पुच्छविषाणहीनः अस्ति इति मन्तव्यम् अतः एव समाजे कश्चन उत्तमत्वसमुत्पादनाय सर्वत्र समञ्जनाय च उत्तमः कल्पः चिन्तितः। सः तु शिक्षारूपः एव। भारतसर्वकारः अपि सर्वत्रापि प्रचारं प्रसारं करोति कोऽपि समाजेऽस्मिन् शिक्षारहितः न स्यात्। सर्वेषां पार्श्वे शिक्षा अवश्यं स्यादेव। शिक्षयाः अभावे किमपि भवितुं नार्हतीति।

शेयरविपणिः आयव्ययकस्य पूर्वं शेयर- विपणिः सुदृढः अभवत् । सेन्सेक्सः निफ्टी च द्वौ अपि लाभेन सह स्थगितौ ।

(हिमसंस्कृतवार्ता: - दिलीपः (नादौनम्)
आयव्ययकात् पूर्वं शेयर-विपणौ उत्तमं क्रयणं दृष्टम् आसीत् । बुधवासरे शेयरविपणः प्रमुखाः बेन्चमार्कसूचकाङ्काः पुनः प्राप्ताः, प्रारम्भिकदुर्बलतायाः अभावेऽपि हरितवर्णे एव स्थगिताः अभवन् । सप्ताहस्य तृतीयव्यापारदिने सेन्सेक्सः २०२४ तमस्य वर्षस्य अन्तरिम आयव्ययकात् पूर्वं ६१२.२१ (०.८६%) अंकलाभेन ७१,७५२.११ इति मूल्ये समाप्तः । अपरपक्षे निफ्टी २०३.६१ (०.९५%) अंकलाभेन २१,७२५.७० स्तरस्य समाप्तिम् अकरोत् ।

अहन्नू सुखरङ्ग हिना, प्रिया सुखरङ्ग हिना (Sanskrit Version lyrics of Hindi film song - मैं हूँ खुश रंग हिना) हो हो, हो अहो...

अहन्नू सुखरङ्गहिना, प्रिया सुखरङ्गहिना
(समासान्तशब्दः हिना- एकस्याः
तरुण्याः नाम, मेहन्दी अपि भाषा.)
आजीवने क्व ही रङ्गः न ही, मां ही विना
अहन्नू सुखरङ्गहिना, प्रिया सुखरङ्गहिना ----- (००)
परिव्राजिका अहं, सर्वं जगत् मे ही देशः
हो आ .. परिव्राजिका अहं, सर्वं जगत् मे ही देशः
प्रेम नू मे ही जिह्वा, प्रेम च मे ही यशः
प्रेम नू मे ही जिह्वा, प्रेम च मे ही यशः
प्रेमकरणं मे ही जीवे एकः नू अङ्गः हि ना(हि ना नहि किम्)
(ना- व्य. न, knowledge, a musical instrument)
अहन्नू सुखरङ्गहिना, प्रिया सुखरङ्गहिना ----- (०१)
अहं शिशुतायाः सुखं, अहं युवतीव सखी
हो आ ... अहं शिशुतायाः सुखं, अहं युवतीव सखी
हिन्दोलो याति तासां, यासां हस्तेऽपि अहम्
हिन्दोलो याति तासां, यासां हस्तेऽपि अहम्
जातु विवाहिता, ब्रूते शुभता ते ही सङ्गहिना
अहन्नू सुखरङ्गहिना, प्रिया सुखरङ्गहिना
आजीवने क्व ही रङ्गः न ही, मां ही विना
अहन्नू सुखरङ्गहिना, प्रिया सुखरङ्गहिना ----- (०२)

रचयिता - डॉ. हरुकुमारमहापात्रः (अध्यापकः)
राष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः, तिरुपति: